

Список використаних джерел:

1. Економіка підприємства: Підручник/За ред. Л.В.Шегди. - К.: Знання, 2006.-614с.
2. Шаповал В.М. - Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.,2005 -119 с.
3. Гриньова В.М. Економічне промислове підприємництво. -Х.,2004. - 67с.
4. Гетьман О.О. і Шаповал В.М. - Економіка підприємства: Навчальний посібник. - Київ, 2007. - 307 с.

Ключові слова: ефективність, підприємство, конкурентоздатність, структура, ефект, виробництво.

Ключевые слова: эффективность, предприятие, конкурентоспособность, структура, эффект, производство.

Keywords: efficiency, enterprise, competitiveness, structure, effect, production.

УДК 661.17

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ХІМІЧНОЇ ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Вакуліч А. М., к.х.н., доцент, ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпропетровськ

Вакуліч А.М. Інноваційні підходи до вирішення проблем хімічної галузі виробництва України.

Важливою складовою хімічної галузі є виробництво полімерних матеріалів, які використовуються в будівництві, автопромисловості, пакувальній індустрії. Проблеми виробництва традиційних полімерних матеріалів мають дві складові: з одного боку залежність від світових цін на нафту і газ (сировинні джерела), з іншого – використання полімерних матеріалів пов'язане з екологічними ризиками. Для вирішення проблем, які постали перед хімічним виробництвом полімерних матеріалів, запропоновано інноваційні підходи. Аналіз інноваційного розвитку сучасних економік світу свідчить, що біотехнологія є одним з провідних напрямів для інноваційного розвитку. Це підтверджують обсяги фінансування, які щорічно збільшуються кожного року в декілька разів. Альтернативою традиційним полімерам на сучасному етапі є біополімери, які можна отримувати з рослинної сировини вітчизняного походження. Використання біополімерів дозволяє уникнути екологічних ризиків, пов'язаних з виробництвом традиційних полімерів. У статті окреслено основних учасників світового ринку біополімерів (США, Канада, ЄС і Японія, до яких в останні роки приєдналися Китай, Індія, Бразилія), залишається відкритим питання, яке місце на цьому ринку посяде Україна. Розглянуто передумови, які повинні скластися в країні для розвитку ринку біополімерів. Реалізація інноваційних підходів у хімічній галузі України дасть можливість створити високотехнологічний продукт на базі рослинної сировини вітчизняного походження, сформувані гарантований ринок збуту вітчизняної рослинної сировини й отримати додаткові робочі місця, підвищити екологічні вимоги до полімерних матеріалів, вирішити питання утилізації полімерних відходів і розвивати інфраструктуру для їх утилізації.

Вакуліч А.Н. Инновационные подходы при решении проблем химической отрасли производства в Украине.

Важной составляющей химической отрасли является производство полимерных материалов, которые используются в строительстве, автопромышленности, упаковочной индустрии. Проблемы производства полимерных традиционных материалов имеют две составляющие: с одной стороны зависимость от мировых цен на нефть и газ (сырьевые ресурсы), с другой – их использование несет в себе экологические риски. Для решения проблем, которые сложились в химическом производстве полимерных материалов, предложены инновационные подходы. Анализ инновационного развития современных мировых экономик показывает, что биотехнология – одно из ведущих направлений инновационного развития. Подтверждение этому – объемы финансирования, которые возрастают год от года в разы. Альтернативой традиционным полимерам на современном этапе являются биополимеры, полученные из растительного сырья отечественного происхождения. Использование биополимеров позволяет уйти от рисков, с которыми связано производство традиционных полимеров. В статье очерчены основные участники рынка биополимеров (США, Канада, ЕЭС и Япония, к ним в последние годы присоединились Китай, Индия, Бразилия), остается открытым вопрос, какое место на этом рынке займет Украина. Рассмотрены условия, которые должны сложиться в стране для развития рынка биополимеров. Реализация инновационных подходов в химической отрасли Украины даст возможность создать высокотехнологичный продукт на базе растительного сырья отечественного происхождения, сформировать гарантированный рынок сбыта отечественного растительного сырья и получить дополнительные рабочие места, повысить экологические требования к полимерным материалам, решить вопрос утилизации полимерных отходов и развивать инфраструктуру для их утилизации.

Vakulich A. Innovative approaches in solving problems of chemical industry in Ukraine.

An important part of the chemical industry is the production of polymeric materials used in construction, automotive and packaging industries. Problems that occur in the production of traditional polymeric materials have two components: on the one hand, the production is dependent on the world prices for oil and gas (raw materials); on the other hand use of these raw materials carries environmental risks. To solve the problems that have developed in the chemical production of polymer materials, is proposed to use the innovative approaches. Analysis of the innovation development of modern world economies shows that biotechnology is one of leading directions of innovative development. This is confirmed by amounts of funding, which increase every year. Alternative to conventional polymers at the present stage are biopolymers, which are produced from plant raw materials of national origin. The use of biopolymers allows escaping from the risks with which the production of traditional polymers is related. The article defines the main biopolymer market participants (U.S., Canada, the EU and Japan, they were recently joined by China, India, Brazil), the question remains open, what place in this market will Ukraine take. There are conditions that must be formed in the country for the development of biopolymers market. Implementation of innovative approaches in the chemical industry of Ukraine will give an opportunity to create a high-tech product based on plant raw materials of national origin, to form a guaranteed market of national plant raw materials and increase employment, to enhance the ecological requirements for polymeric materials, to resolve the plastic waste disposal issue and to develop the infrastructure for recycling.

Постановка проблеми. У період переходу України до ринкових відносин, розвиток вітчизняної хімічної галузі відбувався таким чином, що проблеми накопичувалися швидше, ніж вирішувалися. Кризові явища у 2008 році ще більше загострили проблеми хімічного виробництва, що негативно позначилося на обсягах виробництва хімічної продукції. Така тенденція спостерігається і нині. Безперечно, основною причиною падіння виробництва в хімічній промисловості пов'язане з тим, що з 1991 року сировинні ресурси нафти та газу залишилися за межами України. Стрімке здорожчання нафти і газу на світових ринках за останнє десятиріччя призвело до зниження конкурентоспроможності хімічної продукції, яка виробляється з цих сировинних джерел.

Аналіз світових тенденцій розвитку інноваційних технологій з використанням біоресурсів у хімічному виробництві дав можливість визначити, що оптимальним способом заміщення імпортованої сировини (нафти і газу) є перехід на вітчизняні відновлювані ресурси. Такий шлях розвитку хімічної галузі дозволить одночасно вирішити і низку інших гострих питань – екологічна безпечність хімічного виробництва, безпечність хімічної продукції при використанні і після закінчення життєвого циклу для навколишнього середовища. Вирішення проблем хімічної галузі з використанням біотехнологій дозволить реалізувати на практиці теоретичні основи макроекономічного регулювання екологічно спрямованого інноваційного розвитку.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблему інноваційного розвитку української економіки осмислювали багато вітчизняних економістів (О.І. Амоша, Т.У. Буніч, А.С. Калугін, С.М. Кацура, П.Н. Завалін, О.В. Прокопенко та інші). Основою для визначення інноваційних шляхів розвитку хімічної промисловості стали наукові дослідження в галузі біотехнологічних процесів таких науковців, як В.А. Фомін, В.П. Буряк, Г.Х. Кудякова, Л.С. Кузнецова.

Мета статті – визначення шляхів інноваційного розвитку хімічного виробництва відповідно до стратегічного розвитку України в напрямі євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Хімічна галузь виробництва є однією з базуєтворювальних для будь-якої індустріально розвиненої країни. Хімічна продукція використовується в різних галузях промисловості: будівництво, паливно-енергетичний комплекс, сільське господарство, машинобудування, пакувальна індустрія. Залежність інших галузей виробництва від хімічної промисловості обумовлена тим, що хімічна технологія досягла такого наукового рівня, що може на потребу замовника виробляти нові матеріали із заданими властивостями. Значна кількість таких матеріалів виготовляється на основі полімерів. У якості сировини для полімерних матеріалів (ПМ) використовуються традиційні невідновлювані ресурси – нафта і газ. Динаміку виробництва первинних ПМ в Україні представлено на рис. 1.

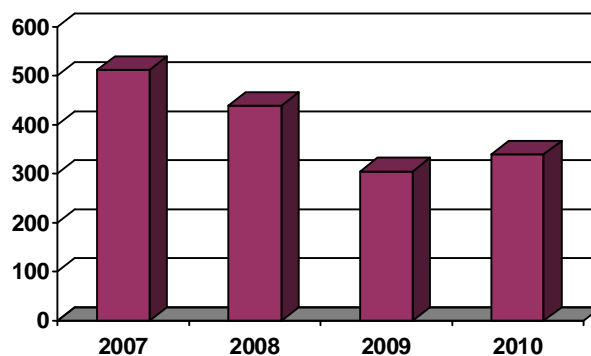

Рис. 1 Виробництво первинних пластмас в Україні.

До 2007 року обсяги виробництва первинних пластмас постійно зростали. Це було обумовлено тим, що ПМ витискали такі матеріали як папір, метал, картон, скло. Та внаслідок світової кризи, а також постійного коливання ціни на нафту (у 2008 році ціна на нафту піднялася до 147,5 \$ за барель) [1, с. 27], обсяги виробництва первинних пластмас у 2010 році скоротилися на 33,7% порівняно з 2007 роком. Отже, скорочення виробництва ПМ обумовлене падінням попиту в ЄС та коливанням цін на сировину. Слід відзначити, що падіння попиту у країнах ЄС на ПМ обумовлено ще одним чинником: переходом на матеріали, які при закінченні свого життєвого циклу є екобезпечними при їх утилізації.

При всіх перевагах ПМ вони мають суттєвий недолік – у природньому середовищі вони розкладаються протягом століть. Особливо це стосується пакувальної індустрії, на потреби якої витрачається до 38% ПМ. При достатньо короткому життєвому циклі упаковка потрапляє на звалища і становить там до 40 % від загального обсягу побутових відходів. Зростання полімерних відходів, які тривалий час не розкладаються у природі, призводить до забруднення територій. Тому в багатьох розвинених країнах світу основною вимогою до упаковки з коротким життєвим циклом є екобезпечність. Стрімке зростання частки полімерної упаковки за останні 20 років та проблеми її утилізації залишаються для України невирішеними і набувають масштабу екологічної катастрофи. На думку багатьох науковців, інноваційним підходом до вирішення цієї проблеми є виробництво полімерів [2, с. 64; 3, с. 52], які матимуть властивість розкладатися у природньому середовищі на нешкідливі компоненти. Такі полімери вже є – це біополімери.

Біополімери виробляються за допомогою процесів полімеризації сировинних ресурсів на біологічній основі і, на відміну від традиційних полімерів, вони розкладаються у природньому середовищі під дією хімічних, фізичних або біологічних чинників. Ця властивість біополімерів дозволить вирішити проблему відходів після використання цих матеріалів. Інноваційний розвиток сучасних економік відбувається за трьома ключовими напрямками технологій: інформаційні, нанотехнології і біотехнології. Біотехнологія у XXI столітті є, на нашу думку, одним з провідних напрямів для інноваційного розвитку економік країн, про що свідчать капітальні вкладення в біоіндустрію за останні десять років: якщо у 2004 році вони становили 40 млрд \$, то у 2010 році – 2 трлн \$ [4]. За допомогою біологічного синтезу створюються багато різноманітних продуктів із заданими властивостями. Це традиційні виробництва (продукти харчування, корм для тварин тощо) і нові галузі виробництва (виробництво біополімерів, біопалива). Розвиток нових секторів виробництва з використанням біотехнологічних процесів, до яких належить і хімічна галузь, є основним двигуном у розвитку біоіндустрії на сучасному етапі. Динаміку світових обсягів виробництва біополімерів наведено на рис. 2.

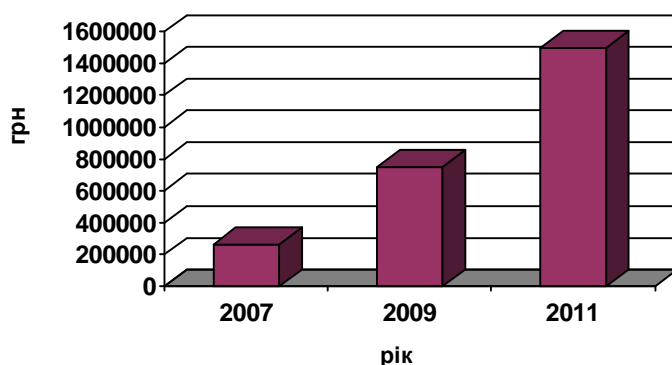

Рис. 2 Світові обсяги виробництва полімерів.

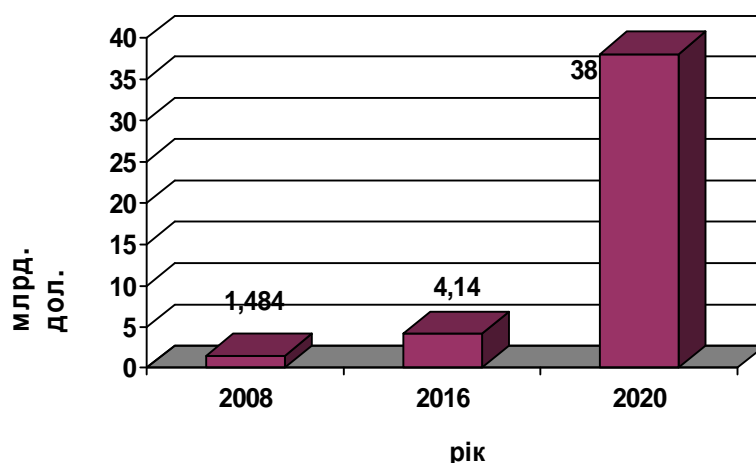

Рис. 3 Прогнозні дані по розвитку світового ринку біополімерів.

Світовими виробниками біополімерів є високорозвинені країни: США, Канада, Євросоюз і Японія. З 2010 року до цих країн приєдналися Китай, Індія, Бразилія.

Економічні й екологічні переваги біополімерів з відновлюваної сировини, впливатимуть на зростання їх частки в хімічній продукції до 20% у 2025 році. Прогнозні дані про обсяги світового ринку біополімерів на 10 років представлено на рис. 3.

Залишається невирішеним питання, яке місце на ринку інноваційної продукції посяде Україна?!

Для формування вітчизняного ринку біополімерів наша країна має сировинний ресурс. Україна є одним з великих світових виробників сільськогосподарської продукції. Динаміку експорту зерна та кукурудзи наведено на рис. 4. Так, за останні три роки спостерігається суттєве збільшення обсягів експорту кукурудзи на європейські ринки, більша частина якої використовується в якості сировини для біоіндустрії. Якщо сировину залишати в країні для переробки в більш технологічний продукт, то, з одного боку, з'являться можливості для впровадження інноваційних технологій глибокої переробки сільськогосподарської сировини, при цьому країна отримує гарантований ринок збуту вітчизняної рослинної сировини і додаткові робочі місця, а з іншого – вирішиться питання екологічної безпеки. Позитивним фактором при формуванні біоіндустрії є великий досвід вітчизняного виробництва традиційних полімерів, адже процеси для цих виробництв є подібними, використовується також одна група обладнання.

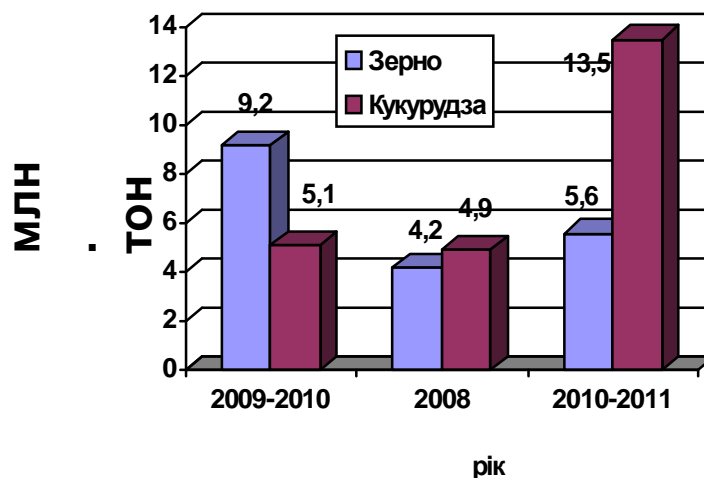

Рис. 4 Обсяги експорту рослинної сировини з України

Теоретичні основи макроекономічного регулювання екологічно спрямованого інноваційного розвитку передбачають оцінку екодеструктивного впливу на довкілля протягом усього життєвого циклу інновацій [5]. Запропонований інноваційний підхід у вирішенні проблем хімічного виробництва відповідає теоретичним напрямкам інноваційного розвитку суб'єктів господарювання.

Створення в Україні ринку біополімерів потребує з боку держави регулювання екологічно спрямованого інноваційного розвитку через дію як елементів ринкового механізму, так і системи державного регулювання економічних процесів.

Формування ринку біополімерів відбуватиметься під впливом чотирьох факторів:

- технологічних (розробка в галузі молекулярної біології, способи ферментації, генна інженерія, прогрес у галузі створення композитів з використанням біоматеріалів, реалізації пілотних проектів з виробництва біополімерів, розробка технологій органічного рециклінгу відходів);
- економічних (зростання вартості традиційних ресурсів (нафти і газу), підвищення конкурентоспроможності біополімерів за рахунок підвищення збору на утилізацію відходів від ПМ, заборона використання окремих традиційних ПМ у якості упаковки, зменшення податків для виробників біополімерів);
- політичних (нормативно-законодавчі акти, державна та регіональна підтримка);
- соціальних (інформованість населення про характеристики біополімерів та їх переваг перед ПМ, підготовка населення до системи роздільного збирання відходів).

Безперечно, усі зазначені фактори потребують механізмів впливу з боку держави через систему організаційних, економічних і правових дій.

Висновки:

1. Кризові світові явища загострили проблеми хімічного виробництва та вплинули на падіння виробництва в цьому секторі вітчизняної промисловості. Причинами падіння конкурентоспроможності ПМ, виробництво яких відбувається на базі імпортованої сировини (нафти і газу), є постійне коливання цін на світових ринках, а також підвищення з боку європейських країн вимог екобезпечності цих матеріалів після закінчення їх життєвого циклу.

2. Основними напрямками інноваційного розвитку світових економік є інформаційні технології, нанотехнології та біотехнології. Використання біотехнологій у хімічному виробництві дозволить вирішити його

проблеми і підвищити конкурентоспроможність полімерної продукції, тому необхідність формування вітчизняного ринку біополімерів є нагальною.

3. Сформульовані нами інноваційні підходи дають можливість подолати кризові явища в хімічному секторі вітчизняного виробництва полімерної продукції.

4. У статті підкреслено переваги використання біотехнологій у хімічному виробництві на основі вітчизняної сировини з метою отримання полімерної продукції, яка задовольняє вимоги європейських стандартів якості. Виокремлено чинники, які впливають на формування і розвиток цього ринку, акцентовано на ролі держави в регулюванні екологічно спрямованого інноваційного розвитку хімічної галузі виробництва.

Список використаних джерел:

1. Маковецкий, С. Современные углеводороды и сланцевый газ: взаимоотношения между Россией и США, последствия для Украины [Текст] / С. Маковецкий // Прометей. – 2012. – № 2(38). – С. 18–31.
2. Плетнев, М. Новости упаковки [Текст] / М. Плетнев // SOFW – Journal (Russian version). – 2004. – №1. – С. 64–68.
3. Биоразлагаемая упаковка в пищевой промышленности [Текст] / Г. Кудякова, Л. Кузнецова, Е. Шевченко, Т. Иванова // Пищевая промышленность. – 2006. – №7. – С. 52–54.
4. Інформаційний портал [Інформаційний ресурс]. – Режим доступу : <http://rosbiotech.com>
5. Прокопенко, О. Соціально-економічна мотивація екологізації інноваційної діяльності [Текст] : моногр. / О. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2010. – 395 с.

Ключові слова: інноваційні підходи, конкурентоспроможність, біоіндустрія, біополімери, технологічний продукт, екобезпечність, життєвий цикл, упаковка.

Ключевые слова: инновационные подходы, конкурентоспособность, биоиндустрия, биополимеры, технологичный продукт, экобезопасность, жизненный цикл, упаковка.

Keywords: innovative approaches, competitiveness, bio-industry, biopolymers, technological product, ecological safety, life cycle, packaging.

УДК 657.6:331.2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гамова О.В., к.е.н., доцент, Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

Донець А.С., магістр, Запорізька державна інженерна академія, м. Запоріжжя

Гамова О.В., Донець О.С. Концептуальні основи проведення аудиту розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві.

У статті проаналізовано роль оплати праці, що формується в умовах ринкового розвитку України. Визначено законодавчі, нормативні й первинні документи організації аудиту оплати праці. Розроблено аналіз досліджень і публікацій стосовно аудиту та розробкам його програм з оплати праці, що висвітлюють вітчизняні та зарубіжні вчені. Наведено визначення поняття аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві. Проведено літературний огляд питання аудиту розрахунків з оплати праці. Викладений ряд методологічних прийомів для проведення аудиту розрахунків з оплати праці. Розглянуто питання перевірки незалежними аудиторами розрахунків з оплати праці, методичні прийоми перевірки та її послідовність. Пояснено суть особливо чіткої перевірки утриманих із заробітної плати сум єдиного соціального внеску та податку з доходів фізичних осіб, наведено велике значення надання на підприємстві лікарняних та функціонування режиму забезпечення відпусток. Наведено суть та наслідки типових порушень в частині здійснення операцій з оплати праці та їх наслідки. Показано, що пошук правопорушень і подальше усунення недоліків в роботі бухгалтерів може запобігти появи більш складних проблем в обліку, які можуть призвести до штрафних санкцій, а іноді і до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Впроваджено пропозиції аудитора, що вдосконалять як матеріальне стимулювання, так і трудові відносини в колективі. Визначено значення проведення на підприємстві аудиту розрахунків з оплати праці, та ефективність його для ведення господарської діяльності підприємства та подальшого його функціонування.

Гамова О.В., Донець А.С. Концептуальные основы проведения аудита расчетов по выплатам работникам на предприятии.

В статье проанализирована роль оплаты труда, которая формируется в условиях рыночного развития Украины. Определены законодательные, нормативные и первичные документы организации аудита оплаты труда. Разработан анализ исследований и публикаций по аудиту и разработкам его программ по оплате труда